

Aan de Voorzitter en leden van de Algemene
Commissie voor Buitenlandse Handel en
Ontwikkelingssamenwerking van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal

Briefnummer

17/10.154/MV/Dey

Onderwerp

Schriftelijke inbreng ten behoeve van
Rondetafelgesprek over convenanten op
het vlak IMVO op 13 februari a.s.

Den Haag

9 februari 2017

Telefoonnummer

070 349 0 438

E-mail

mvisser@vnoncw-mkb.nl

Weledelgestrenge dames en heren,

Op 13 februari a.s. organiseert u een rondetafelgesprek over convenanten op het vlak van internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen (IMVO). Marhijn Visser, secretaris internationaal economische beleid van VNO-NCW en MKB-Nederland zal hieraan namens deze organisaties een bijdrage leveren. Graag maken we hierbij van de geboden gelegenheid gebruik om alvast een schriftelijke inbreng te leveren.

Zoals bekend heeft de Sociaal-Economische Raad (SER) in april 2014 een advies uitgebracht aan de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over IMVO-convenanten. Voor VNO-NCW en MKB-Nederland is dit SER-advies leidend, omdat we hierin met sociale partners tot een goede overeenstemming zijn gekomen over de inhoud en werking van deze convenanten. De kracht van een convenant is dat bedrijfsleven en overheid samen optrekken. Om optimaal te opereren op het vlak van internationaal MVO kan het bedrijfsleven niet zonder de overheid en maatschappelijke organisaties. De complexe situaties van risico's op schendingen in opkomende markten en ontwikkelingslanden kan het bedrijfsleven maar gedeeltelijk zelf oplossen. IMVO is daarom een gedeelde verantwoordelijkheid van bedrijfsleven en overheid, zoals ook tot uitdrukking gebracht in de UN Guiding Principles on Business and Human Rights. Met meerdere partijen is de kans op oplossingen, preventie en benutten van kansen groter.

Voor branches en bedrijven kunnen de IMVO-convenanten een welkome aanvulling zijn op het bestaande IMVO-beleid omdat men gebruik kan maken van aanwezige kennis en kunde bij de overheid en men gestructureerd een dialoog aangaat met maatschappelijke stakeholders.

Voor ons staat daarbij voorop dat branches en bedrijven hun internationale maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen, of dit nu via convenanten is of anderszins. Conform het SER-advies bepalen branches en bedrijven zelf of een IMVO-convenant past of dat andere initiatieven soortgelijke impact genereren. Uiteindelijk gaat het om het doel.

VNO-NCW en MKB-Nederland stimuleren ondernemers zich in te spannen als het gaat om de opgave duurzaamheid te versterken en risico's in ketens te mitigeren en transparantie te bevorderen. Graag lopen we enkele onderwerpen langs die spelen in onze achterban:

Wetgeving op IMVO-vlak

We zien nationaal (en op Europees vlak) tendensen om met verplichte wetgeving op IMVO-vlak te komen. Een voorbeeld is het recent door de Tweede Kamer aangenomen initiatiefwetsvoorstel van de heer Van Laar voor een Wet zorgplicht kinderarbeid (Kamerstuknummer 34506). We hebben al eerder schriftelijk aan de Kamer aangegeven geen voorstander hiervan te zijn, ook omdat dit het draagvlak voor IMVO-convenanten ondermijnt. Voor een structurele impact en verbetering van omstandigheden voor mens, dier en milieu in productieketens is wetgeving niet de aangewezen weg. Zoals ook door Inretail en VGT mede namens MODINT gesteld in hun schriftelijke bijdrage voor deze rondetafel, vereist ons inziens een succesvolle aanpak samenwerking tussen overheden, ondernemingen, vakbonden en maatschappelijke organisaties met een duidelijke agenda en integrale aanpak. Juist in dit samenspel tussen alle stakeholders worden betere resultaten bereikt dan met dwingende wetgeving. Het convenant Duurzame Kleding en Textiel is daarvan een goed voorbeeld.

Rol sector

Een brancheorganisatie speelt een belangrijke rol bij de bewustwording van leden over IMVO. Als er sprake is van een sectoraanpak, dan is het de uitdaging om de diversiteit van de partijen te vatten in een gezamenlijk convenant en een reëel ambitieniveau neer te leggen. Sommige sectoren zijn op IMVO-vlak verder dan anderen, soms vertegenwoordigt een brancheorganisatie slechts een deel van de sector. We streven dan ook naar maatwerk om de gewenste resultaten te bereiken. De textielsector is hiervan een goed voorbeeld.

Dialoog met NGO's

Zoals geschetst in het SER-advies, spelen maatschappelijke partijen zoals NGO's en de vakbeweging een belangrijke rol bij de totstandkoming van IMVO-convenanten. Het opzetten van een goede dialoog tussen bedrijfsleven, stakeholders en overheid is van groot belang. NGO's en vakbeweging kunnen bijvoorbeeld specifieke kennis aanleveren over situaties in landen of in ketens die helpen de 'due diligence' van bedrijven op orde te krijgen. Bedrijven en branches zien deze meerwaarde ook. In een brede stakeholder dialoog dient telkens een balans gevonden te worden tussen de verschillende belangen

van deelnemers, bijvoorbeeld op publicitair vlak. Van belang is het vinden van een setting waarin in onderling vertrouwen vrij gesproken kan worden.

Mededinging

Een aandachtspunt bij de totstandkoming van IMVO-convenanten is mededinging en mogelijk mededingingsbeperkende afspraken. Voor initiatiefnemers van duurzaamheidsafspraken, zoals destijds die van de ‘Kip van morgen’ maar ook bijvoorbeeld in het geval van de afspraken in het Energieakkoord en de IMVO-convenanten, is het vaak onduidelijk waar de grenzen van de Mededingingswet liggen als het gaat om afspraken over samenwerking. Terwijl de politiek juist van bedrijven verwacht – ook in het kader van de IMVO-convenanten – dat zij in gezamenlijkheid verbetering nastreven op thema’s als duurzaamheid, mensenrechten of dierenwelzijn, blijkt in de praktijk vaak dat afspraken hierover de strenge interpretatie van de in EU-recht verankerde mededingingswetgeving niet doorstaan. Bedrijven en sectoren zijn dan ook terughoudend om collectief iets te organiseren.

In dat kader hebben we met onze achterban enkele malen gesproken over de plannen van de Minister van Economische Zaken om te komen tot een wetsvoorstel voor het algemeen geldend maken van dergelijke duurzaamheidsafspraken. Een definitief standpunt hierover hebben we nog niet gevormd. Wel moet voorkomen worden dat dit mogelijke wetsvoorstel leidt tot een ‘free for all’ waarbij allerlei nieuwe (bovenwettelijke) verplichtingen ontstaan voor ondernemingen en dient het met strikte voorwaarden omkleed te zijn zoals inzake het draagvlak in de sector.

Het is daarnaast goed dat het kabinet in Brussel aandacht vraagt voor het vergroten van de ruimte binnen de Europese mededingingskaders. Dit is in Europa nog onontgonnen gebied.

Ondersteuning en financiering IMVO-convenanten

Ook de keuze van ondersteuning bij totstandkoming, implementatie en naleving van een IMVO-convenant door (het secretariaat van) de SER, zoals geschetst in de brief van de Minister (d.d. 21 april 2016 en kenmerk TK 26485, nr. 219), dient een vrijwillige keuze te zijn van desbetreffende branche of bedrijf. Een keuze die overigens vanuit VNO-NCW en MKB-Nederland gezien de positieve ervaringen met de SER zal worden gestimuleerd. Men dient echter de vrijheid te behouden om bijvoorbeeld secretariaat of toezicht op de in een convenant gemaakte afspraken bij een onafhankelijke derde partij te beleggen. Dit laat onverlet uiteraard de – altijd geldende – rol en verantwoordelijkheid van het Nationaal Contact Punt OESO-Richtlijnen, die wij onderschrijven.

Een aandachtspunt bij de totstandkoming van IMVO-convenanten is de financiering – ook op langere termijn. Omdat branches en sectoren onderling fors verschillen, is hierin maatwerk geboden – voor de ene sector zal het vanwege bijvoorbeeld de eigen organisatiegraad gemakkelijker zijn een grote eigen bijdrage te leveren dan voor de andere sector.

Rol overheid

De convenanten moeten er tot slot ook aan bijdragen dat de overheid de betrokken ondernemingen helpt om belemmeringen weg te nemen waar ze in het buitenland tegen aan lopen. Zelfregulering moet er immers niet toe leiden dat als men problemen in een keten tegen komt, men de handel met het desbetreffende land maar stop zet. Hulp en handel dienen ook bij de IMVO-convenanten hand in hand te gaan. Bij knelpunten moeten partijen – waaronder dus de overheid – bezien hoe die kunnen worden weggenomen – zo ontstaat een win-win situatie.

We hopen maandag de 13^e op een vruchtbare uitwisseling met uw Kamer.